

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 53

4/2019

Popularizácia environmentálnej vedy

Žijeme v období poznačenom mnohými environmentálnymi problémami. Z médií sa dozvedáme šokujúce informácie o klimatickej zmene, strate biodiverzity, požiaroch a výruboch dažďových pralesov, energetickej kríze, náraste chudoby a hrozbe hladomoru. Sú to témy, ktoré sú nielen emotívne, aktuálne a naliehavé, ale zároveň sú to témy, ktoré nás nútia viac sa zamyslieť nad sebou samým, nad vlastným konaním a nad spoločnou budúcnosťou. Dnes sú tieto negatívne vplyvy známe pod slovným spojením globálne megatrendy. Jedenásť najvýznamnejších globálnych megatrendov, ktoré ohrozujú krajinu a jej zložky špecifikovala Európska environmentálna agentúra v Kodani. Čo značia? Ako ich zmierniť? Čo človek má a môže urobiť, aby svojim neekologickým konaním voči prírode nakoniec neohrozil svoju vlastnú existenciu? Čo má urobiť jednotlivec a čo celá spoločnosť a celé ľudstvo? Otázok je veľa. A kde hľadať odpovede? Aj možnosti riešenia je dostatok. V každom prípade je potrebné začať od seba. Zamyslieť sa nad tým, ako sa správam a ako by sa mali správať ľudia okolo mňa. Ako sa majú správať obyvatelia iných krajín a kontinentov.

Jednou z dôležitých podmienok realizovať pozitívne zmeny v správaní ľudí voči prírode je byť informovaný. Mať prístup k overeným informáciám založeným na vedeckých výskumoch a poznatkoch. Ak o týchto témach nebudeme otvorene hovoriť a nebudeme prezentovať výsledky našich výskumov medzi širokú verejnosť, znižujeme možnosť, že sa situácia zlepší. Je veľmi dôležité šíriť poznatky, najmä o negatívnych dopadoch, jednoduchou a zrozumiteľnou formou medzi širokú nielen odbornú, ale aj laickú verejnosť. Aby sa ľudia všetkých vekových kategórií dozvedeli, aké riziká nám hrozia, keď nebudeme rešpektovať limity, ktoré naša Zem má. Treba podporovať výskum, získať aktuálne vedecké informácie a tie ďalej šíriť medzi predstaviteľov politickej, ekonomickej, podnikateľskej sféry a medzi bežných ľudí, aby sa hľadali optimálne a racionálne riešenia k náprave. Jedným z návodov ako to dosiahnuť je aj téma, ktorá v našej aj zahraničnej vedeckej sfére rezonovala v 90. rokoch minulého storočia. Bola to téma udržateľného rozvoja – sustainable development. Podľa najviac rozšírenej definície ide o rozvoj, ktorý súčasným a budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich životné, duchovné, sociálne a ekonomické potreby, kvalitné životné prostredie a vysokú rozmanitosť prírody. Ak bude dnešná generácia žiť podľa princípov udržateľného rozvoja, naša planéta a ľudstvo má ešte nádej. Keďže na tejto ceste nápravy je potrebná odborná informovanosť, toto číslo Životného prostredia sme zamerali na popularizáciu environmentálnej vedy. Z príspevkov sa čitateľ dozvie, ako sa dajú rôzne oblasti výskumu prezentovať verejnosti tak, aby boli využiteľné v každodennom živote ľudí, pri motivácii záchranu prírodných zdrojov, rozmanitosti biodiverzity a ľudstva samého.

Milena Moyzeová

Obsah

M. Moyzeová, E. Adamčeková, Z. Izakovičová: Popularizácia environmentálneho výskumu na Ústave krajinnej ekológie SAV.....	195
P. Ferus, P. Hofka, E. Zahradníková, J. Králová, S. Straková, D. Košútová, J. Konôpková: Výskum, popularizácia vedy a environmentálna výchova – významné poslanie Arboréta Mlyňany.....	199
J. Chovancová, D. Fazekašová, M. Rovňák: Prístupy k environmentálnemu vzdelávaniu a výskumu na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove.....	204
T. Valentíny: Popularizácia environmentálnej vedy a zvyšovanie environmentálneho povedomia.....	209
I. Belčáková: Medzinárodná intelektuálna spolupráca a popularizácia vedy na zvýšenie environmentálneho vedomia a osvetu trvalo udržateľného rozvoja.....	214
J. Dlouhý, J. Dlouhá: Vedecké poznatky o klimatické zmene – objektívni fakta, alebo argumenty pro celkovou zmenu spoločnosti.....	219
P. Nováček: Tvář Země v šesti obrazech.....	225

Kontakty

R. Novotný, D. Fazekašová: Monitoring životného prostredia pomocou indikátora ekologickej stopy v medzinárodnom kontexte.....	232
R. Bársony: Hungarian Barracks that Became Superfluous.....	238
K. Schmeidler, K. Maršáková: Sociologický výskum ako podpora rozvojových projektů měst.....	244

Tribúna

T. Slach, H. Skokanová: Územní systém ekologické stability krajiny a zelená infraštruktúra na Kyjovsku.	249
I. Jakab: Ako zefektívniť a zatraktívniť environmentálnu výchovu na školách?.....	253

Aktuality

Redakcia: Cena Danubius pre mladých vedcov za rok 2019.....	255
---	-----

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 53

4/2019

Contents

M. Moyzeová, E. Adamčeková, Z. Izakovičová: Popularisation of Environmental Research at the Institute of Landscape Ecology of SAS..	195
P. Ferus, P. Hofka, E. Zahradníková, J. Králová, S. Straková, D. Košútová, J. Konôpková: Research, Popularisation and Environmental Education – Important Missions of the Mlyňany Arboretum.....	199
J. Chovancová, D. Fazekašová, M. Rovňák: Approaches to Environmental Education and Research at the Faculty of Management, University of Prešov.....	204
T. Valentíny: Popularisation of Environmental Science and Increase of Environmental Awareness.....	209
I. Belčáková: International Intellectual Cooperation and Science Popularisation for Environmental Awareness's Increase and Sustainable Development's Enhancement.....	214
J. Dlouhý, J. Dlouhá: Scientific Evidences on Climate Change – Objective Facts, or Arguments for Societal Transformation.....	219
P. Nováček: Face of the Earth in Six Images.....	225
Contacts	
R. Novotný, D. Fazekašová: Environmental Monitoring with the Ecological Footprint Indicator in an International Context.....	232
R. Bársony: Hungarian Barracks that Became Superfluous.....	238
K. Schmeidler, K. Maršálková: Sociological Research as a Support of Urban Development Projects.....	244
Tribune	
T. Slach, H. Skokanová: Territorial System of Ecological Stability and Green Infrastructure in Region of Kyjov.....	249
I. Jakab: How to Make Environmental Education More Effective and Attractive?.....	253
News	
Editorial office: Danubius Young Scientist Award 2019.....	255

Popularisation of Environmental Science

We are living now in an unsettling period influenced by many environmental problems and where the media releases shocking information on climate change, biodiversity loss, rainforest tree-felling and fires, energy crises and increased poverty and famine threats. These topics are extremely emotional and urgent, and they should therefore inspire each person to reflect on individual lifestyle and behaviour and the common global future. These negative effects are currently referred to as global megatrends. The eleven most important global megatrends which threaten landscape and its components have been identified by the European Environment Agency in Copenhagen. What do they mean? How can they be mitigated? What can individuals do to prevent endangering their own existence by unecological behaviour towards nature? What can be achieved by each person, by society as a whole and by all humankind? There are so many questions; but where do we find the answers? The following preface presents initial solutions. It is most important for each person to begin with themselves; to consider their behaviour and the behaviour of people around them including everyone throughout the world.

An essential condition for inducing positive changes in people's behaviour towards nature is to be well informed and access to validated information based on scientific research and knowledge. If we do not talk openly about these topics and present the results of our research to the general public, we reduce the possibility of improving this dire situation. It is therefore extremely important to disseminate knowledge, especially about the negative impacts, in a simple and comprehensible form to the general public, and to let people of all ages know the risks we face if we don't respect the Earth's limits. It is further necessary to promote research and to assemble up-to-date scientific data which should be disseminated to political, economic and business leaders and to ordinary people in order to find optimal and rational solutions. One way to achieve this is by adhering to the sustainable development topic that resonated in both national and foreign scientific spheres in the 1990's. The most common definition is development which enables present and future generations to meet their living, spiritual, social and economic needs while preserving environmental quality and high nature diversity. If today's generation lives by sustainable development principles, our planet and humanity still have hope. This journal edition therefore focuses on environmental science popularisation, and the contributions in this issue provide readers with methods of presenting different research areas to the public that can be used in people's everyday lives and in their motivation to save resources, biodiversity and ultimately humanity itself.

Milena Moyzeová